

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 20.4.2009
KOM(2009) 178 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG,
REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK**

Euroens indførelse i Slovakiet

DA

DA

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG,
REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK**

Euroens indførelse i Slovakiet

1. INDLEDNING

Efter Rådets beslutning af 8. juli 2008, ifølge hvilken Slovakiet opfyldte de nødvendige betingelser for indførelsen af euroen, blev euroområdet udvidet til 16 medlemmer den 1. januar 2009, dvs. på den dato, hvor euroens tiårsdag blev fejret.

Slovakiet havde valgt et "Big Bang"-overgangsscenario, dvs. uden en overgangsperiode. Ligesom i Slovenien varede perioden med to valutaer i omløb, hvor betalinger blev accepteret i både euro og slovakiske koruna, i to uger. Den vellykkede overgang til euroen bekræftede, at med en omhyggelig forberedelse kan en kort periode med to valutaer i omløb være tilstrækkelig, selv for et land med en stor mængde kontanter i omløb. Et stort flertal af de slovakiske borgere (91 %) opfattede overgangen som smidig og effektiv.

Denne meddelelse behandler de vigtigste aspekter af overgangsprocessen, især kontantombytningen (se afsnit 2), foranstaltningerne til at bekæmpe borgernes frygt for prisstigninger (se afsnit 3), prisudviklingen i overgangsperioden (se afsnit 4), informationskampagnen og borgernes mening om forløbet af overgangen (se afsnit 5). I relevante tilfælde drages konklusioner, som kan være værdifulde ved fremtidige overgange til euroen.

2. OMBYTNINGEN AF SEDLER OG MØNTER

Kontantombytningen er formentlig den mest synlige del af valutaombytningen, idet stort set alle finansielle institutioner, virksomheder og borgere berøres. Forudsætningen for en vellykket overgang ligger i, at alle berørte parter forsynes ordentligt med eurosedler og -mønter, og i, at banker og virksomheder er ordentlig forberedt på en stor ekstra arbejdsbyrde.

2.1. Forberedelserne til overgangen til eurosedler og -mønter

Til erstatning af slovakiske koruna i omløb og den slovakiske nationalbanks (NBS) beholdninger af sedler og mønter blev der lånt ca. 188 mio. **eurosedler** af den østrigske nationalbank, mens Slovakiets Mønt i Kremnica prægede 500 mio. **euromønter**. Blandt de nye medlemsstater, der har indført euroen, var Slovakiet den første til at præge euromønterne ved hjælp af egne produktionsfaciliteter.

NBS indledte **forhåndsudsendelsen** til de 16 forretningsbanker, der arbejder med sedler og mønter, den 6. september 2008 for euromønternes vedkommende og en måned senere for eurosedlernes vedkommende. Det statslige politis systematiske eskorter garanterede en høj sikkerhed i forbindelse med alle transporter af eurosedler og -mønter.

Forhåndsvideresendelsen af eurosedler og -mønter til virksomhederne blev indledt i slutningen af oktober 2008. Ca. 14 000 virksomheder havde indgået en aftale om forhåndsvideresendelse med en bank og blev forsynet med næsten 24 % af værdien af de forhåndsudsendte sedler og 68 % af værdien af de forhåndsudsendte mønter. I alt blev 27,8 % af værdien af de forhåndsudsendte sedler og mønter distribueret til virksomheder før eurodagen. I Slovenien udgjorde forhåndsvideresendelsen kun 2,4 % af værdien af de forhåndsudsendte sedler og mønter, mens den i Cypern og Malta kun lå på omkring 1 %.

De slovakiske banker benyttede ikke de nye forenkledede ECB-regler for forhåndsvideresendelse, som blev vedtaget i juni 2008¹. Ifølge NBS og forretningsbankerne kom de nye retningslinjer alt for sent til at kunne blive benyttet i Slovakiet, idet der allerede var indgået et stort antal aftaler om forhåndsvideresendelse i maj 2008. En ændring af reglerne under forløbet kunne have skabt ulige vilkår for virksomhederne, og det ville have krævet store ændringer i planerne for distribution af sedler og mønter.

Alle 1 320 000 færdigpakkede **møntsæt (minisæt)** til en værdi af 500 SKK (ca. 16,60 EUR), som var bestilt af NBS, blev solgt til virksomheder og offentligheden mellem den 1. og 31. december 2008. På baggrund af tidligere erfaringer anbefalede Kommissionen, at der blev forberedt ca. et minisæt pr. husstand. Eftersom Slovakiet havde 2 millioner husstande og endvidere ikke forberedte særlige eurominisæt til detailhandlere, påpegede Kommissionen i den 7. og 8. "*Rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet*", at den mængde minisæt, som NBS havde bestilt, måske ikke ville være tilstrækkelig. Eftersom mange forretningsbankfilialer og postkontorer løb tør for minisæt i løbet af de første dage (81 % blev solgt frem til den 5. december), anbefalede NBS, at man begrænsede salget til højst 10 minisæt pr. person. En række virksomheder købte færdigpakkede møntsæt for at få euromønter, der skulle benyttes som byttepenge, mens nogle virksomheder og administrative organer benyttede dem som julegave eller nytårsgratiale. Eftersom de ikke på forhånd havde tilkendegivet deres behov over for NBS, løb mange distributører hurtigt tør for deres lagre af minisæt. Ifølge en undersøgelse foretaget af Kommissionen forklarer 25 % af de borgere, som ikke købte et minisæt, at de ikke gjorde det, fordi der ikke var minisæt til rådighed².

For at sprede ombytningen af hamstrede beholdninger af kontanter over en længere periode tilbød nogle forretningsbanker at ombytte slovakiske korunasedler og -mønter med euro til den officielle vekselkurs uden gebyr i de sidste uger af 2008. Mange banker tilbød også særlige produkter for at tiltrække nye kunder eller tilskynde deres eksisterende kunder til at indsætte de kontanter, som de opbevarede derhjemme, på en bankkonto.

Ifølge en undersøgelse, som Kommissionen foretog tre dage før overgangen³, var en stor del af de slovakiske borgere allerede i besiddelse af en vis mængde eurosedler og -mønter: 60 % havde euromønter - hovedsagelig fra startsættene (53 %) og fra en rejse i udlandet (42 %) - mens 49 % havde eurosedler - hovedsagelig fra en rejse i udlandet (56 %) og fra en omveksling i en bank i Slovakiet (39 %).

Forhåndsudsendelsen og forhåndsvideresendelsen var velorganiseret. Værdien af sedler

¹ ECB's retningslinje (ECB/2008/4) af 19. juni 2008 om ændring af retningslinje ECB/2006/9 om visse forberedelser til overgangen til eurosedler og -mønter og om forhåndsudsendelse og forhåndsvideresendelse af eurosedler og -mønter uden for euroområdet.

² Flash Eurobarometer 259, januar 2009.

³ Flash Eurobarometer 255, januar 2009.

og mønter, der blev leveret til virksomhederne før overgangen til euroen, var betydelig højere end under de tre seneste overgange.

Den store efterspørgsel efter minisæt med euromønter i Slovakiet bekræftede, at borgerne tiltrækkes af de første euromønter med deres lands nationale side, selv om de allerede er i besiddelse af euromønter udstedt af andre lande. Det er vigtigt at forberede tilstrækkelig mange minisæt til alle borgerne, således at de kan gøre sig bekendt med deres nye valuta forud for overgangen. Eftersom virksomhederne har brug for euromønter, der skal benyttes som byttepenge lige fra overgangsdagen, bør der systematisk planlægges særlige startsæt til detailhandlere for at opfylde deres behov. Efterspørgslen blandt virksomheder og forskellige institutioner, som eventuelt anvender møntsættene som gaver, bør også tages i betragtning, når produktionsmængderne planlægges.

For at lette mindre virksomheders adgang til eurosedler og -mønter bør den nye forenkledede ECB-retningslinje for forhåndsvideresendelse anvendes fremover.

2.2. Perioden med to valutaer i omløb

I de 16 dage med to valutaer i omløb (1.-16. januar) var NBS og forretningsbankerne åbne for omveksling af sedler og mønter praktisk talt hver dag (med undtagelse af søndag den 11. januar). Antallet af kunder, der kom til bankerne, var ret begrænset indtil søndag den 4. januar, men situationen ændredes dramatisk den 5. januar, hvor mange mennesker kom hjem fra ferie: borgerne foretog næsten 198 000 omvekslinger eller hævninger af kontanter ved bankernes skranke og vekslede næsten 325 mio. EUR, hvilket er hundrede gange mere end den 5. januar 2008. Det næststørste antal omvekslinger (168 000) og den næststørste værdi af omvekslingerne (261 mio. EUR) i perioden med to valutaer i omløb blev registreret den 7. januar.

Ifølge alle foreliggende oplysninger har bankerne ikke indberettet nogen større problemer. Alle bankernes IT-systemer blev med held omstillet inden den 3. januar, og der har siden den 5. januar været adgang til et komplet udvalg af banktjenester. Takket være de omhyggelige forberedelser klarede bankerne uden problemer den ekstra store arbejdsbyrde, og ventetiderne var stort set rimelige. Ifølge en undersøgelse foretaget af Kommissionen har kun en mindre andel af de personer, der gik i en bank, klaget over længere køer. Dette problem blev hyppigst nævnt af de interviewede personer den 5. januar, hvilket er naturligt, da det var den travleste bankdag i hele perioden med to valutaer i omløb. Mellem den 1. og 16. januar foretog borgerne 1 418 000 omvekslinger og hævninger ved bankernes skranke, hvilket er fire gange så mange som i de første seksten dage i det foregående år, og de omvekslede/hævede ca. 2 207 mia. EUR, hvilket er 2,4 gange så meget som i perioden 1.-16. januar 2008.

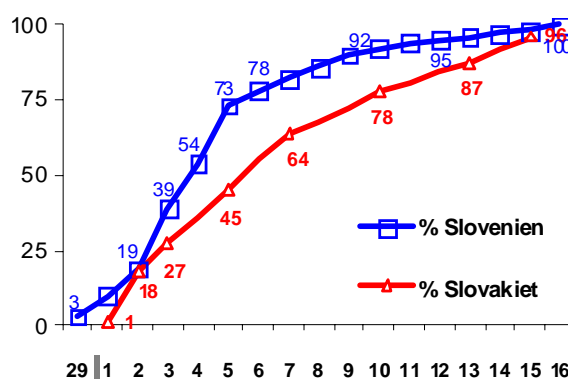
Sammenholdt med de andre lande, hvor euroen for nylig er blevet indført, har slovakkerne haft samme oplevelser som cyprioterne: 8 % i begge lande oplevede visse problemer, når de skulle omveksle kontanter eller hæve den nye valuta i bankerne. Malteserne havde flere vanskeligheder (13 % - hovedsagelig lange køer), mens slovenerne oplevede færrest problemer (3 %). Selvstændige havde flere problemer i bankerne end svarpersoner fra andre erhvervsgrupper.⁴

⁴ Flash Eurobarometer 259, januar 2009.

Alle Slovakiets ca. 2 200 **pengeautomater** distribuerede kun eurosedler (hovedsagelig 10 EUR og 20 EUR), og de 32 000 betalingsterminaler fungerede i euro kort efter midnat den 1. januar. Der var et stort pres på pengeautomaterne den 5. januar, hvor der værdimæssigt blev hævet 2,5 gange flere kontanter (41 mio. EUR) end den 5. januar 2008.

Brugen af euro til betalinger i de første dage skred langsommere frem end ved tidligere overgange. I Slovakiet betalte 45 % af de handlende med euro den 5. januar, mens det på samme dag var 78 % i Slovenien (se figur 1). I Cypern og Malta, hvor borgerne kunne betale med deres tiloversblevne nationale valutaer indtil udgangen af januar, nåede andelen af betalinger i euro op på 70 % den 4. januar. Den 7. januar, hvor de fleste slovakker kom tilbage fra ferie, nåede farten i overgangen op på højde med farten i de andre nye medlemsstater, der har indført euroen.

Figur 1
Euroens andel af kontantbetalinger i forretningerne
 (% blandt kunder)

Den langsommere indledning på overgangen til euroen i Slovakiet skyldtes formentlig kombinationen af en lang vinterferie (den 1. og 6. januar var officielle fridage) og det unormalt store antal detailhandlere, der gav slovakiske koruna som byttepenge den 1. og 2. januar (henholdsvis 62 % og 16 %). Fra den 3. januar fulgte detailsektoren opfordringerne fra de slovakiske myndigheder og Kommissionen, som anmodede dem om udelukkende at give penge tilbage i euro: andelen af kontante transaktioner, hvor der blev givet byttepenge i slovakiske koruna, faldt til 3 % den 5. januar og lå tæt på nul den 7. januar.

Detailsektoren klarede den stigende arbejdsbyrde uden problemer. Bankerne og myndighederne opfordrede borgerne til at anvende deres 5,2 millioner betalingskort for at lette den byrde, der lå på detailsektoren. Disse opfordringer blev ikke rigtig fulgt, idet gennemsnitlig under 2,5 % af slovakkerne oplyste, at de havde betalt med et kort i perioden med to valutaer i omløb⁵.

I forretningerne blev der konstateret få køer i de første dage af januar. De fleste detailhandlere har ikke indberettet problemer med kontantforsyninger eller opbevaring af korunasedler og -mønter, som blev taget ud af omløb. En række forretninger i landområder oplevede problemer med pensionister, der forsøgte at betale med de eurosedler med stor pålydende værdi, som de havde modtaget i pensionsbetalinger via postkontorerne. Som opfølgning heraf

⁵ Flash Eurobarometer 255, januar 2009.

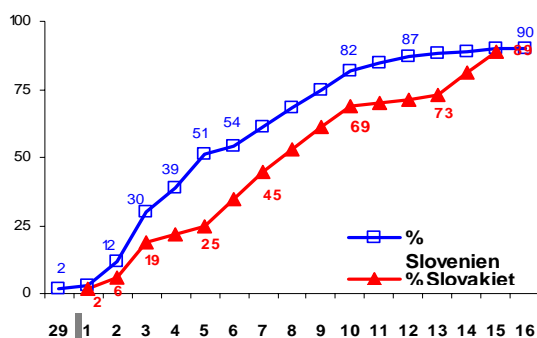
gjorde de slovakiske myndigheder og Kommissionen opmærksom på betydningen af at udbetale pensioner og lønninger i eurosedler med lav pålydende værdi⁶.

I forbindelse med Kommissionens undersøgelser, hvor svarpersonerne blev bedt om at checke deres tegnebøger og punge, bekræftedes det, at farten i overgangen var noget langsommere end den fart, der var blevet konstateret ved de tidligere overgange til euroen. Resultaterne i figur 2 viser, at fem dage efter overgangen var ca. 56 % af slovakkerne udelukkende eller fortrinsvis i besiddelse af eurosedler, mens ca. 63 % af borgerne udelukkende eller fortrinsvis havde euromønter. I Slovenien havde 81 % af borgerne udelukkende eller fortrinsvis eurosedler, og helt op til 88 % havde udelukkende eller fortrinsvis euromønter den 5. januar. Overgangen i Slovakiet tog fart fra den 7. januar. En dag før udløbet af perioden med to valutaer i omløb var 97 % af slovakkerne udelukkende eller fortrinsvis i besiddelse af eurosedler, mens 98 % udelukkende eller fortrinsvis havde euromønter.

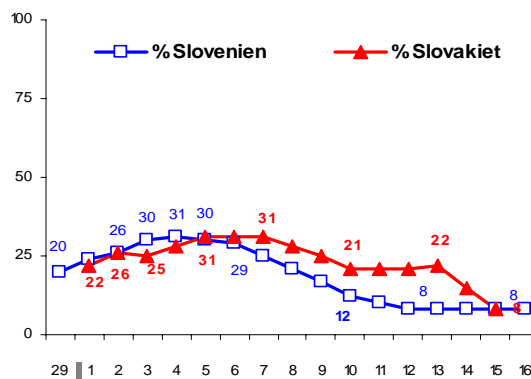
Figur 2

Borgere, som udelukkende eller fortrinsvis havde eurosedler i deres tegnebøger
(% blandt befolkningen over 15 år)

Borgere, som udelukkende havde eurosedler

Borgere, som fortrinsvis havde eurosedler

Et flertal af slovakkerne (64 %), som blev udspurgt i anden halvdel af januar, sagde, at det var meget nemt eller ret nemt at skelne mellem og håndtere euromønterne. Lidt flere slovenere (69 %) og maltesere (75 %) og betydelig flere cyprioter (81 %) havde samme opfattelse efter udløbet af perioden med to valutaer i omløb. Ligesom i de andre lande vænnede slovakkerne sig hurtigere til eurosedlerne: 81 % af slovakkerne sagde, at det var nemt eller meget nemt at håndtere dem i forhold til 88 % af malteserne, 91 % af slovenerne og 95 % af cyprioterne⁷. Det var hyppigst ældre svarpersoner, der berettede, at de havde vanskeligt ved at håndtere den nye valuta.

2.3. Inddragelse af den tiloversblevne nationale valuta

En stor del af de slovakiske korunasedler og -mønter i omløb blev inddraget før overgangen. Næsten halvdelen af værdien af de slovakiske korunasedler og -mønter i omløb i midten af september 2008 (140 mia. SKK) blev inddraget før den 31. december 2008, mens 77 mia. SKK fortsat var i omløb. I de første ni dage af januar 2009 blev der inddraget ca. 70 mia. SKK, og yderligere 16 mia. SKK blev inddraget før udløbet af perioden med to

⁶ Forretningerne i landområder har vanskeligere adgang til bankerne, hvilket betyder, at de hurtigt kan løbe tør for kontanter, der skal benyttes som byttepenge.

⁷ Flash Eurobarometer 259, januar 2009.

valutaer i omløb. I slutningen af januar var der ca. 16 mia. SKK i omløb (20 % af værdien af de slovakiske korunasedler og -mønter, som var i omløb ved udgangen af 2008). Næsten 94 % af værdien af de slovakiske korunasedler og -mønter, der fortsat var i omløb, var udstedt i sedler og kun 6 % i mønter.

I de første måneder af 2009 blev der returneret store mængder af forhåndsvideresendte euromønter til bankerne: en række detailhandlere i Slovakiet havde anslået deres behov for højt og havde fået forhåndsvideresendt alt for mange penge. Efter at detailhandlerne havde klaget over alt for store bankgebyrer for håndtering af kontanter, besluttede det slovakiske parlament, at forretningsbankerne skal acceptere eurosedler og -mønter uden gebyr, hvis de indbetales på en bankkonto fra den 1. marts til den 31. august 2009 (den anslåede tid, der er nødvendig for at trække overskydende eurosedler og -mønter ud af omløb).

Slovakiske korunasedler kan omveksles gebyrfrit i alle forretningsbanker indtil udgangen af 2009, mens Slovakiets nationalbank fortsat vil omveksle dem gebyrfrit uden tidsbegrænsning. Slovakiske korunamønter kan omveksles i forretningsbankerne indtil den 30. juni 2009 og i NBS indtil udgangen af 2013.

Overgangen til euroen i Slovakiet var velforberedt og gnidningsløs. Slovakkerne undgik med held mange af de problemer, som opstod i de andre lande, der har indført euroen (f.eks. lange køer i bankerne), ved at lære af deres erfaringer. Selv om overgangen til sedler og mønter startede en smule langsommere end i de andre lande, som benyttede et big bang-overgangsscenario, er resultaterne stort set meget positive.

For at fremskynde overgangen og således reducere den byrde, der ligger på detailhandlerne, som skal håndtere to valutaer samtidig, bør der udelukkende gives byttepenge i euro fra og med den 1. januar. I forbindelse med fremtidige overgange til euroen kunne det overvejes at forbyde, at den gamle valuta anvendes som byttepenge (undtagen i tilfælde, hvor det er umuligt at anvende euroen). For at undgå knaphed på kontanter i forretningerne, bør lønninger og pensioner - når de udbetales i kontanter - hovedsagelig udbetales i pengesedler med lav pålydende værdi.

Detailhandlerne bør omhyggeligt lave en plan over deres behov for eurosedler og -mønter i overgangsperioden, og bankerne bør overveje at tilpasse deres gebyrpolitik til de usædvanlige omstændigheder som følge af overgangen til euroen.

3. BESTRÆBELSER PÅ AT FORHINDRE, AT DER OPSTÅR URIMELIG FORRETNINGSPRAKSIS, OG AT BORGERNE FÅR EN FORKERT OPFATTELSE AF PRISUDVIKLINGEN

De slovakiske myndigheder har truffet en række foranstaltninger, der strækker sig fra frivillige ordninger til grundig prisovervågning med henblik på at bidrage til prisstabilitet og styrke forbrugernes tillid under overgangsperioden.

Logoet for projektet vedrørende en "Etisk kodeks", som forpligter underskriverne til at overholde reglerne for overgangen til euroen og til ikke at misbruge situationen til egen vinding, kunne ses ca. 20 000 steder (i butikker, i tjenesteyderes forretninger samt hos lokale og regionale administrative organer). Borgerne kunne indgive klager over ukorrekt adfærd blandt underskriverne af kodeksen til den befuldmægtigedes kontor, som undersøgte klagerne. Indtil midten af februar havde den befuldmægtigede kun modtaget fire klager, som alle viste

sig at være uberettigede. Underskrivere, som overtrådte kodeksen, kunne miste mærkatet og blive "sortlistet" af den slovakiske forbrugersammenslutning.

Den obligatoriske **dobbelte prisangivelse** i slovakiske koruna og euro startede den 24. august 2008 og varer indtil den 1. januar 2010. Den overvåges nøje af **det slovakiske handelsinspektorat** (STI). Ifølge en undersøgelse foretaget af Kommissionen finder ni ud af ti slovakker, at den dobbelte prisangivelse er nyttig. Et flertal af svarpersonerne sagde, at de dobbelte priser altid var korrekt angivet (53 %), og 31 % mente, at de for det meste var korrekt angivet. Sammenlignet med de andre lande, der for nylig har indført euroen, var de slovakiske svarpersoner blandt dem, der var mest tilfredse med den dobbelte prisangivelse⁸.

Indtil udgangen af januar 2009 foretog STI over 25 000 kontroller. Resultaterne af kontrollerne blev betydeligt bedre med tiden. Problemerne (f.eks. manglende dobbelt prisangivelse eller forkert beregning/afrunding af en pris i euro, byttepenge givet i slovakiske koruna uden kundens udtrykkelige samtykke i perioden med to valutaer i omløb) blev konstateret hyppigere i butikker eller tjenesteyderes forretninger med fem eller færre ansatte. Hvis STI under den anden kontrolrunde konstaterer, at problemet ikke er korrigeret, er det næste skridt at udstede en advarsel og endelig at indlede en overtrædelsesprocedure. I januar og februar 2009 indledte STI 14 overtrædelsesprocedurer og pålagde bøder i tre tilfælde. Alvorlige overtrædelser af overgangsreglerne kan teoretisk straffes med bøde på op til 50 000 EUR.

Bortset fra de kontroller, som STI foretog på eget initiativ, foretog STI også "**målrettede**" **kontroller efter klager fra borgerne** over forkert anvendelse af reglerne om dobbelt prisangivelse eller usædvanlige prisstigninger. Alle klager blev undersøgt nøje: prisændringerne blev sammenholdt med tendensen på længere sigt og priserne på samme produkt i andre forretninger samt vurderet inden for en større sammenhæng (f.eks. de gældende priser på input og udviklingen på verdensmarkederne). I januar og februar 2009 modtog STI 607 klager. Ud af de 420 klager over prisstigninger viste kun én sig at være berettiget.

På foranledning af Kommissionen foretog STI regelmæssigt **kontrol af priserne i sektorer, hvor der blev konstateret problemer i forbindelse med de tidligere overgange til euroen** (f.eks. restauranter, frisører, kafeer og parkeringspladser). STI undersøger nøje priserne hos udvalgte parkeringspladser, køreskoler og frisører, idet der er konstateret store prisstigninger i disse sektorer siden begyndelsen af perioden med obligatorisk dobbelt prisangivelse.

STI's kontroller suppleres med en prisovervågningsordning, som administreres af **den slovakiske forbrugersammenslutning**. Sammenslutningen har sortlistet detailhandlere, som hævdede priserne i overgangsperioden, og som ikke kunne give en gyldig forklaring på prisstigningen. Indtil midten af februar er 12 virksomheder blevet sortlistet: de overvåges alle af handelsinspektoratet.

Prisudviklingen i alle sektorer i økonomien undersøges regelmæssigt af et særligt organ, der er nedsat af regeringen - **prisrådet**. Hvis rådet efter en omhyggelig undersøgelse konkluderer, at der har været en "spekulativ" prisstigning i en bestemt sektor, kan det foreslå, at regeringen regulerer prisen på en bestemt vare eller tjenesteydelse.

⁸ Flash Eurobarometer 259, januar 2009.

Borgerne underrettes regelmæssigt om resultaterne af kontrollerne gennem medierne og opfordres til at kontakte handelsinspektoratet eller andre forbrugerbeskyttelsesorganer, hvis de konstaterer uregelmæssigheder.

Ifølge resultaterne af Kommissionens undersøgelse havde ca. 56 % af slovakkerne (i forhold til 76 % af cyprioterne og slovenerne og 47 % af malteserne) den opfattelse, at prisomregningen meget ofte, ofte eller i det mindste af og til var uretfærdig.

Slovakiet har indført en lang række foranstaltninger, som skal forhindre fejlagtige opfattelser af prisudviklingen og prismisbrug i overensstemmelse med Kommissionens henstillinger⁹. Myndighederne bør sikre sig, at alle klager fra borgerne undersøges omhyggeligt, og være særlig opmærksom på prisudviklingen i slutningen af perioden med dobbelt prisangivelse.

4. TENDENSER I PRISUDVIKLINGEN OG PRISOPFATTELSE I OVERGANGSPERIODEN

4.1. Tendenser i prisudviklingen

I 2008 var prisudviklingen i Slovakiet stærkt påvirket af både indre og ydre faktorer. Den årlige HICP-inflation lå i gennemsnit på 3,9 % i 2008 i forhold til 1,9 % i 2007. Den årlige HICP-inflation, som fortsatte den opadgående tendens, der begyndte i midten af 2007, steg gradvis i første halvdel af 2008 på baggrund af stigende fødevarer- og energipriser. Efter at være toppet med 4,5 % år-til-år i september 2008 svækkedes HICP-inflationen i de sidste måneder af 2008.

Den inflationsbegrænsende proces siden september 2008 blev hovedsagelig drevet af faldende fødevarer- og brændstofpriser som følge af gunstige basiseffekter kombineret med faldende energi- og fødevarerpriser på de internationale markeder. Disse inflationsbegrænsende tendenser blev imidlertid delvis opvejet af det stigende inflationsbidrag fra priserne på tobak og opvarmning. Tobakspriserne begyndte at stige i oktober, hvilket afspejler den forsinkede virkning af højere punktafgifter på cigaretter fra begyndelsen af 2008. Stigningerne i opvarmningspriserne blev fremkaldt af administrative prisstigninger i tredje kvartal af 2008 som følge af højere gaspriser i første halvdel af 2008. Til trods for en stor valutakursstigning i første halvdel af 2008 steg inflationsbidraget fra priserne på ikke-energirelaterede industrivarer en del i anden halvdel af 2008.

Den årlige HICP-inflation faldt til 2,7 % år-til-år i januar 2009 og faldt yderligere til 2,4 % år-til-år i februar 2009, hvilket afspejler den forventede opbremsning i fødevarer- og energipriserne. Ifølge Kommissionens prognose fra januar 2009 vil faldende fødevarer- og brændstofpriser sandsynligvis bringe den gennemsnitlige inflation ned på lige under 3 % i 2009, mens stigende energi- og tjenesteydelsespriser i 2010 kan føre til en ny stigning i HICP-inflationen til 3,5 %.

Ifølge de foreløbige beregninger anslås det, at den samlede (engangs)indvirkning af overgangen til euroen på den samlede inflation under og umiddelbart efter overgangen vil ligge på omkring 0,3 procentpoint¹⁰.

⁹ Kommissionens henstilling om foranstaltninger til at lette fremtidige overgange til euroen, EUT L 23 af 26.1.2008, s. 30.

¹⁰ Eurostat: overgangen til euroen og inflationen i Slovakiet, 23. marts 2009.

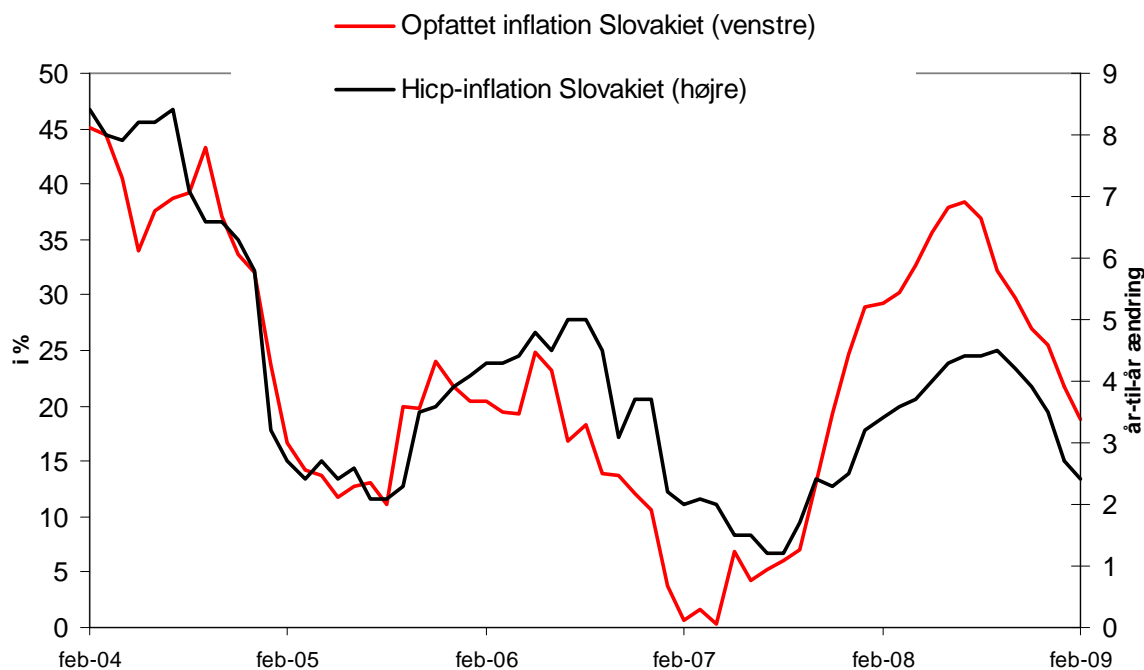
4.2. Prisopfattelser

Ifølge Kommissionens undersøgelse var et relativt flertal af slovakkerne positive over for virkningen af euroens indførelse på priserne: 42 % mente, at den ville bidrage til at fastholde prisstabilitet, mens kun 19 % (i forhold til 66 % af cyprioterne, 52 % af slovenerne og 37 % af malteserne) var bekymrede for, at euroen ville øge inflationen¹¹. Slovakernes positive følelser med hensyn til overgangens indvirkning på priserne afspejledes også i resultaterne af målingerne af den opfattede inflation.

Inflationsopfattelserne har stort set fulgt samme tendens som HICP-inflationen i Slovakiet i det seneste par år. Den tidligere stærke sammenhæng mellem de to serier (0,9 i perioden 2004-2007) svækkedes imidlertid noget i 2008 (til 0,67), da stigningen i den faktiske inflation i 2008 var ledsaget af et større spring i inflationsopfattelserne. Derefter faldt inflationsopfattelserne stærkt, samtidig med at den faktiske inflation dæmpedes. Den mere udtalte reaktion over for den opfattede inflation end den faktiske inflation er imidlertid et fænomen, der er konstateret i de fleste EU-stater, og den kan i det mindste til dels hænge sammen med det forhold, at den foregående periode med høje globale varepriser havde stor indvirkning på opfattelserne.

Januar-tallene fra Kommissionens forbrugerundersøgelse viser, at inflationsopfattelserne ikke er påvirket af overgangen til euroen. Den opfattede inflation var fortsat for nedadgående og nåede 21,7 pp i januar i forhold til 25,6 pp i december. I februar faldt den opfattede inflation yderligere til 18,7 pp. På baggrund af den faldende HICP-inflation er det endnu mere vanskeligt at udrede indvirkningen af overgangen til euroen på inflationsopfattelserne.

Figur 3
Opfattet og faktisk inflation
(i %)

¹¹ Flash Eurobarometer 259, januar 2009.

5. OPLYSNINGSKAMPAGNE OM OVERGANGEN TIL EUROEN OG OFFENTLIGHEDENS OPFATTELSE

Oplysningskampagnen om indførelsen af euroen blev indledt i 2007 med lanceringen af den nationale euro-website og den gratis telefonhelpline samt afholdelse af seminarer og konferencer. I foråret 2008 startede en omfattende oplysningskampagne.

Målet med kampagnen var at oplyse alle slovakiske borgere om de centrale aspekter af overgangen til euroen i rette tid og på en grundig måde. Den centralt organiserede massemediekampagne i tv, radio og i de trykte medier kørte fra marts 2008 til februar 2009. Den blev støttet af en massiv uddeling af publikationer og euroomregnere til alle husstande, en konstant opdateret (og meget besøgt) website, særlige projekter for skoler og journalister, et uddannelsesprogram for undervisere og en "euromobil", som bragte opdaterede oplysninger ud til fjerntliggende områder. En eurokonference med stor mediedækning, som i september 2008 blev afholdt i fællesskab af de nationale myndigheder, ECB og Kommissionen, markerede starten på den sidste, mest intensive fase af eurokampagnen. Kampagnen toppede med festlighederne den 1. januar 2009. I hele kampagnen var de slovakiske myndigheder særlig opmærksom på specifikke målgrupper (børn og unge, ældre, handicappede, etniske minoriteter og andre) og sørgede for, at de fik adgang til skræddersyede værktøjer, der forklarede de centrale etaper og elementer i forbindelse med overgangen til euroen.

Kommissionen ydede teknisk og finansiel støtte til kampagnen. Dette indebar tilvejebringelse af publikationer og reklamemateriale, afholdelse af udstillinger, seminarer for journalister og meningsmålinger. Gennem forskellige tilskud finansierede Kommissionen en del af lønningerne til kommunikationspersonalet, mediekampagnen, den nationale helpline og website, skoleprojekterne, multiplikatorprogrammerne, euroomregnerne og "euromobilen".

Ekspertter fra Slovakiet deltog i informations- og uddannelsesaktioner arrangeret af Kommissionen/OLAF, ECB og Europol med henblik på at gøre dem bekendt med procedurerne og metoderne til beskyttelse af euroen mod falskmøntneri.

Sammen med NBS gennemførte Den Europæiske Centralbank desuden en række fælles aktiviteter, som tog sigte på at gøre offentligheden og personer, der håndterer kontanter i forbindelse med arbejdet, fortrolige med de praktiske betingelser for overgangen til euroen samt med eurosedlernes og -mønternes sikkerhedsmæssige karakteristika.

Den nationale kampagne vedrørende euroen kan betragtes som vellykket: ifølge Eurobarometer-undersøgelsen fra januar 2009 følte 90 % af slovakkerne sig meget godt eller rimelig godt informeret, og næsten 84 % var forholdsvis tilfredse eller meget tilfredse med den information, som de havde fået af de nationale myndigheder. Dette bidrog bestemt til den samlede opfattelse af overgangen til euroen: ni ud af ti slovakker opfattede overgangen som problemfri og effektiv. Den vigtigste informationskilde for de fleste borgere var medierne (93 %), efterfulgt af Slovakiets centralbank (20 %). Ca. 90 % af svarpersonerne angav at have set tv-spots om euroen: de fleste fandt, at disse spots var meget eller forholdsvis nyttige. Næsten alle slovakker oplyste, at de havde modtaget euroomregneren (95 %), og ca. to tredjedele fandt, at den var nyttig. På spørgsmålet om, hvorvidt der stadig var behov for informationer, svarede ca. 31 % af slovakkerne, at de ønskede at vide mere om de sikkerhedsmæssige karakteristika ved eurosedlerne og -mønterne (på tidspunktet for undersøgelsen kunne fire ud af ti svarpersoner ikke nævne nogen sikkerhedsmæssige karakteristika), 22 % ønskede flere oplysninger om fair afrunding af priserne, mens 19 % ønskede mere information om, hvordan man undgår at blive snydt ved valutaomregninger.

Den velorganiserede informationskampagne i Slovakiet bidrog til at sikre en problemfri overgang til euroen. Kampagnen var omfattende: den var rettet mod alle målgrupper, herunder minoriteter og personer med særlige informationsbehov. Myndighederne bør være opmærksom på befolkningens fortsatte informationsbehov: der bør gives yderligere oplysninger om eurosedlernes og -mønternes sikkerhedsmæssige karakteristika, og der bør fortsat sættes fokus på spørgsmål om fair prisfastsættelse og frygten i forbindelse hermed.